

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
2020 metai

2

LI

Vilnius 2020

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

2020

2

Vilnius 2020

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

2020

2

Vilnius 2020

Žurnalo leidybą finansavo
LIETUVOS MOKSLO TARYBA
PAGAL VALSTYBINĘ LITUANISTINIŲ TYRIMŲ IR SKLAIDOS
2016–2024 METŲ PROGRAMĄ
Projekto finansavimo sutartis Nr. S-LIP-19-10

Redakcinė kolegija / Editorial Board / Redaktion:

Egidijus ALEKSANDRAVIČIUS
Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva /
Vytautas Magnus University, Lithuania

Krzysztof BUCHOWSKI
Baltosgos universitetas, Lenkija /
University of Białystok, Poland

Jan JURKIEWICZ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Tomasz KEMPA
Mikalojaus Koperniko universitetas Torunėje, Lenkija /
Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland

Česlovas LAURINAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vėjas G. LIULEVIČIUS
Tenesio universitetas Noksvilyje, JAV /
University of Tennessee, Knoxville, USA

Bernadetta MANYŚ
Adomo Mickevičiaus universitetas Poznanėje, Lenkija /
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Elmantas MEILUS (pirmininko pavaduotojas / Deputy Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Jolita MULEVIČIŪTĖ
Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Lietuva /
Lithuanian Culture Research Institute, Lithuania

Mathias NIENDORF
Greifswaldo universitetas, Vokietija /
University of Greifswald, Germany

Rimvydas PETRAUSKAS
Vilniaus universitetas, Lietuva /
Vilnius University, Lithuania

Sergej POLECHOV / Сергей В. ПОЛЕХОВ / Sergey POLEKHOV
Rusijos nacionalinės ekonomikos ir valstybinės tarnybos akademija,
Rusija / The Russian Presidential Academy of National Economy
and Public Administration (RANEP), Russia

Jolita SARCEVIČIENĖ (atsakgoji sekretorė / Executive Secretary)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Vladas SIRUTAVIČIUS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Gintautas SLIESORIŪNAS (pirmininkas / Editor-in-Chief)
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Darius STALIŪNAS
Lietuvos istorijos institutas, Lietuva /
Lithuanian Institute of History, Lithuania

Saulius SUŽIEDĖLIS
Milersvilio universitetas, JAV /
Millersville University, USA

Joachim TAUBER
Šiaurės Rytų institutas Liuneburge, Vokietija /
Nordost Institut in Lüneburg, Germany

Theodore R. WEEKS
Pietų Iliojaus universitetas Karbondeilyje, JAV /
Southern Illinois University, Carbondale, Ill., USA

Andrzej ZAKRZEWSKI
Varšuvos universitetas, Lenkija /
University of Warsaw, Poland

Registruota duomenų bazė:
Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:
HISTORICAL ABSTRACTS. AMERICA: HISTORY AND LIFE.
EBSCO Publishing. Lituanistika

Recenzuojamas mokslo žurnalas, leidžiamas nuo 1971 m. Per metus išeina 1 tomas (2 numeriai).
Elektroninę straipsnių versiją pdf formatu galima rasti internetinėje svetainėje: <http://talpykla.istorija.lt/>

ISSN 0202-3342
e-ISSN 2538-6549

© Lietuvos istorijos institutas, 2020
© Straipsnių autoriai, 2020

ARCHYVŲ SAUGYKLOSE

ALGIMANTAS KATILIUS

Lietuvos istorijos institutas

LEONIDO ŽILEVIČIAUS ARCHYVAS

Biografijos bruožai. Menotyrininkas, archyvininkas Leonidas Žilevičius gimė 1929 m. birželio 1 d. Viekšniuose, mokytojų Jono Žilevičiaus ir Elenos Žilevičienės šeimoje. Baigęs Viekšnių pradžios mokyklą, ten pat siekė vidurinio mokslo. 1945 m. rudenį įstojo į Telšių kunigų seminarijos antrą licėjinį kursą, kur mokėsi iki 1946 m. balandžio mėnesio. Po to grįžo į Viekšnius, tačiau čia vidurinės mokyklos nebaigė.

Savarankišką ir profesinį gyvenimą J. Žilevičius pirmiausia susiejo su teatru. Jo teatrinė karjera prasidėjo Klaipėdoje kaip choro artisto, nes turėjo gerą balsą. Taip pat mokėsi neakivaizdinėje suaugusiųjų mokykloje. Iš Klaipėdos teatro, kaip ir Kauno teatro studijos, į kurią buvo įstojęs, turėjo pasitraukti pasklidus žiniai, kad mokėsi kunigų seminarijoje. 1948 m. režisieriaus Juozo Miltinio dėka įsidarbino Panevėžio dramos teatre. 1949 m. išvažiavo į Biržus, kur dirbo kultūros namų direktoriumi, tačiau vėl grįžo į Panevėžio teatrą. 1951–1958 m. dirbo įvairiose įstaigose: Šeduvos kinofikacijos skyriaus viršininku, Vilniaus „Aušros“ kino teatro direktoriumi, dirbo Joniškyje. Vėliau Vilniuje įsidarbino Žemės ūkio mokslų valdybos ekspeditoriumi. 1958–1971 m. dirbo įvairiose pareigose turizmo ir ekskursijų sistemoje. L. Žilevičius siekė aukštesnio mokslo. 1963–1966 m. mokėsi Vilniaus kultūros-švietimo technikume, kur įgijo bibliografo specialybę. 1966 m. įstojo į Vilniaus valstybinį dailės institutą, 1972 m. jam suteikta menotyrininko kvalifikacija. 1971 m. L. Žilevičius pradėjo dirbti Vilniaus miesto kultūros paminklų apsaugos inspekcijoje, o nuo 1974–1992 m. dirbo įvairiose pareigose Paminklų konservavimo institute (vėliau – Paminklų restauravimo projektavimo institutas).

Archyviniai ieškojimai. L. Žilevičiaus archyvinių paieškų pradžia susijusi su darbu Paminklų konservavimo institute. Daugiausia jis rinko medžiagą Maskvos ir Leningrado archyvuose bei rankraštynuose. Leningrade dirbo Rusijos valstybiniame istorijos archyve, Rusijos nacionalinės bibliotekos rankraštyne (buvusi M. Saltykovo-Ščedrino biblioteka), Ermitaže, Mokslų akademijos Rusų literatūros instituto Puškino namų archyve, Mokslų akademijos Archeologijos instituto Leningrado skyriuje, Rusijos istorijos instituto Leningrado skyriuje, Mokslų akademijos centrinės bibliotekos rankraštyne, Mokslų akademijos centriniame archyve. Maskvoje – Centriniame valstybiniame senųjų aktų archyve (šiuo metu – Rusijos valstybinis senųjų aktų archyvas), Valstybiniame kariniame-istoriniame archyve, Maskvos srities istorijos archyve, TSRS užsienio reikalų ministerijos Istorinės-diplomatinės valdybos archyve, Rusijos valstybinės bibliotekos Rankraščių skyriuje (buvusi V. Lenino biblioteka), Treťjakovo galerijoje, Kremliaus taikomosios dailės muziejuje, Rusijos valstybiniame istorijos muziejuje. L. Žilevičius neapsiribojo vien tik šiomis atminties institucijomis. Jis dirbo Smolensko, Tverės, Uljanovsko archyvuose. Archyvinę medžiagą apie Pažaislio vienuolyną rinko Gruzijoje, Tbilisio centriniame valstybiniame istorijos archyve ir Gruzijos mokslų akademijos Rankraščių institute. Taip pat lankėsi Suchumyje ir Zugdidyje. Dirbdamas archyvuose ir rankraštynuose, L. Žilevičius ne tik darė išrašus, bet ir pats fotografavo, užsakydavo mikrofilmus, darė kserokopijas. Taip susikaupė gausus asmeninis archyvas, kurį nuo 2002 m. L. Žilevičius po truputį perdavė Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštynei. Iš gautos medžiagos buvo sudarytas Leonido Žilevičiaus asmens fondas (Nr. 50), kurį sudaro rankraščiai, mašinosraščiai, fotografijos, kserokopijos ir didžiausią dalį dokumentų – mikrofilmai.

1991 m. spalio 15 d. L. Žilevičius įkūrė „Kultūros, mokslo ir meno palikimo paieškų individualią įmonę“. Jos svarbiausias tikslas buvo tirti į Rusiją iš Lietuvos išvežtus archyvinius dokumentus, kultūros ir mokslo paminklus bei Rusijos imperijos institucijose susiformavusius archyvinius dokumentus ir kitą kultūrinį, istorinį palikimą. L. Žilevičius Maskvos ir Sankt Peterburgo archyvuose, rankraštynuose ir muziejuose suformavo iš ten dirbusių darbuotojų grupes, kurie ieškodavo ir anotuodavo su Lietuva susijusius archyvinius dokumentus ir kitą kultūrinį palikimą. Tyrinėti įvairūs archyviniai dokumentai, architektūros brėžiniai, ikonografinė medžiaga, heraldika, knygos, meno ir dailės kūriniai bei kitos vertybės, susijusios su Lietuvos mokslu ir kultūra¹. Su tyrėjais L. Žilevičius pasirašydavo darbo sutartis – jie pagal tyrimo temą „Lietuvos kultūros, istorijos, architektūros ir meno paminklai“ turėjo kas ketvirtį pristatyti anotacines korteles su dokumentų ar meno kūrinių anotacijomis, užpildytomis iš abiejų pusių rašomąja mašinėle, taip pat ketvirtinę ataskaitą apie atliktą darbą trimis egzemplioriais. Tyrėjai taip pat rašė savo dar-

¹ Išvežtų Lietuvos kultūros, mokslo, meno, architektūros ir istorijos paminklų tyrinėjimo metodika ir programa, 1992 02 25, Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštynas (toliau – LIIBR), f. 50–K500, l. 15.

bū metinius planus. Netgi vykdavo grupės narių pasitarimai, kuriuose būdavo aptariamai pasiekti rezultatai ir iškylančios problemos².

Galima pastebėti, kad dar iki įkurdamas individualią įmonę, jau sovietiniais metais L. Žilevičius buvo susirūpinęs Lietuvos archyvinio ir kultūrinio paveldu, išblaškytu Sovietų Sąjungos įvairiose saugyklose. Viename nedatuotame rašte L. Žilevičius rašė:

Būtina įkurti kultūros palikimo paieškų ir jo fiksavimo skyrių, kurio finansavimu pastoviai rūpintus viena iš Respublikos žinybų. Šio skyriaus darbuotojai privalo rinkti ir tyrinėti TSRS bei kitų valstybių archyvuose, saugyklose saugojamą išvežtą mūsų kultūros palikimą susijusį su Lietuvos istorija, architektūra, menu ir kultūra³.

Už atliktą darbą tyrinėtojams buvo nustatyti įkainiai. Anotacinė kortelė, užpildyta iš vienos pusės, įkainota iki 20 rub., kortelė, užpildyta iš vienos pusės ir trečdalis iš kitos pusės, – iki 25 rub., kortelė, užpildyta iš vienos pusės ir pusė kitos, – iki 40 rub., iš abiejų pusių visiškai užpildyta kortelė – iki 60 rub.⁴ 1994 m. sąmatoje L. Žilevičiaus paieškų įmonė numatė išleisti 20 132 litus⁵.

Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministro Dainiaus Trinkūno 1994 m. kovo 3 d. įsakymu sudaryta septynių asmenų ekspertų komisija „nustatyti Leonido Žilevičiaus Kultūros, mokslo ir meno palikimo paieškų personalinės įmonės Kultūros paveldo moksliniam centrui perduodamos medžiagos archyvinę vertę ir atliktų darbų kokybę“⁶. Ši komisija turėjo pateikti pasiūlymus dėl tolesnio dalinio finansavimo. Tą pačią dieną įvyko ekspertų komisijos posėdis, kuriame pripažinta, kad ne visa pateikta medžiaga turi archyvinę vertę. Dėl to buvo nutarta laikinai, kol nebus parengta valstybinė kultūros palikimo paieškų programa, nepratęsti sutarties su L. Žilevičiaus įmone⁷. Priešaišaukiant prie protokolo L. Žilevičius teigė, kad „Taip buvo palaidotos mūsų išvežto kultūros paveldo paieškos. <...> Beveik 20 metų buvo renkama medžiaga, ieškomi žmonės, atliktas didžiulis darbas lipdant grupes, o kiek mano asmeninių lėšų įdėta, nuskriausta šeima.“⁸ Be to, L. Žilevičius parašė platų atsakymą į protokole išdėstytus teiginius⁹.

² Grupės tyrinėtojų, dirbančių Rusijos valstybiniame archyve ir Viešojoje M. E. Saltykovo-Ščedrino bibliotekoje, pasitarimo protokolas, 1991 12 02, ten pat, f. 50–K851, l. 1–3.

³ Išvežto Lietuvos kultūros palikimo: istorinių šaltinių, brėžinių, žemėlapių, planų, ikonografinės medžiagos, meno kūrinių ir kitų vertybių paieškų, tyrinėjimo, fiksavimo, bei centrinio katalogo formavimo programa, b. m., ten pat, f. 50–K496, l. 38.

⁴ L. Žilevičius įkūrė „Kultūros, mokslo ir meno palikimo paieškų individualią įmonę“, įsakymas Nr. 2, 1992 03 31, ten pat, f. 50–K496, l. 22.

⁵ Leonido Žilevičiaus raštas Lietuvos kultūros paveldo mokslinio centro direktoriui V. Karčiauskui, 1994 01 24, ten pat, f. 50–K499, l. 25.

⁶ Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministro įsakymas Nr. 216, 1994 03 03, ten pat, l. 7.

⁷ Ekspertų komisijos posėdžio protokolas, 1994 03 04, ten pat, l. 9.

⁸ Ten pat, l. 9v.

⁹ Ten pat, l. 17–24.

Remdamasis surinkta archyvine medžiaga L. Žilevičius rašė straipsnius, dalį jų publikavo¹⁰. Taip pat planavo stambesnius darbus – archyve yra monografijos apie Pažaislio architektūros ansamblių planus¹¹.

Vykstant Paminklų restauravimo projektavimo instituto reorganizacijai, L. Žilevičius dėžes su mikrofilmais, kuriuose užfiksuotos bažnyčių ir vienuolynų vizitacijos iš Rusijos valstybinio istorijos archyvo (F. 822), parsivežė į namus, vėliau užkasė garaže, o 2002 m. perdavė Lietuvos istorijos institutui¹².

J. Žilevičiaus fonde saugomi mikrofilmai ir dokumentų kopijos.

Planai ir žemėlapiai. Baltijos jūros atlasas (1757). Naujai prijungtų žemių prie Rusijos imperijos žemėlapis (1793–1795). Kuršo ir dalies Žemaitijos žemėlapis (1795). Smulkus karinis Rusijos imperijos ir Prūsijos pasienio žemėlapis (1799). Klaipėdos tvirtovės planas (XVIII a. vid.). Lietuvos, Kuršo ir Rusijos žemėlapiai (XVIII a.). Kuršo ir LDK žemėlapiai (XVIII a.). Gubernijų žemėlapiai: Livonijos, Estijos, Kuršo, Kauno, Vilniaus, Gardino ir Minsko (1858). Vilniaus ir Kauno apylinkių smulkus žemėlapis (XIX a. pab.). Vilniaus, Kauno, Gardino ir Suvalkų gubernijų žemėlapiai (1889, 1900). Vilniaus gubernijos žemėlapis (1907). Kauno gubernijos žemėlapis (1907). Kražių valdų planai (XVII a.). Kražių gimnazijos planai (XIX a. pr.). Kauno miesto įtvirtinimų planai (1858, 1900, 1902). Raseinių pijorų ir karmelitų vienuolynų planai (1833). Panevėžio, Šiaulių, Telšių miestų planai (1796), Panevėžio, Zarasų miestų planai (1837). Šiaulių miesto planas (XIX a. pr.). Raseinių miesto naujai suprojektuotos dalies planas (1870). Panevėžio miesto naujai suprojektuotos dalies planas (1871). Šiaulių miesto naujai suprojektuotos dalies planas (1871). Zarasų (Novoaleksandrovsko) miesto naujai suprojektuotos dalies planas (1872). Plento tarp Kauno ir Daugpilio atlasas (XIX a. pirma pusė). Apie Ukmergės miesto planą (1870, 1894). Švenčionių miesto planas (1874). Šimonių miestelio (Ukmergės aps.) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1867). Palėvenės miestelio (Ukmergės aps.) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1865). Raguvos miestelio (Ukmergės) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1866). Subačiaus dvaro planas ir valstiečių turimos žemės kiekis (1847). Valkininkų dvaro (Vilniaus aps.) valstiečių turimos žemės aprašymas (1841–1842). Alantos miestelio (Ukmergės aps.) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1865). Anykščių miestelio (Ukmergės aps.) žemėvaldos aprašymas (1865). Kupiškio dvaro (Ukmergės aps.) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1846). Rumšiškių dvaro (Kauno aps.) valdų aprašymas (1846). Tirkšlių miestelio (Telšių aps.) planas ir valstiečių žemėvaldos aprašymas (1866). Varėnos dvaro

¹⁰ Publikuotų straipsnių sąrašas, 1994 05 04, ten pat, f. 50–K985, l. 1–2.

¹¹ Leonidas Žilevičius, Monografijos „Pažaislio architektūros ansamblis“ planas, 1985 03 19, ten pat, f. 50–K978, l. 1–5.

¹² Žr. ten pat, f. 50–K497, l. 26.

(Trakų aps.) planas (b. m.). Birštono, Punios, Nemaniūnų ir kitų valdų planai ir aprašymai (1851). Vieکشنیų dvaro (Šiaulių aps.) planas ir žemėvaldos aprašymas (1867). Kužių miestelio (Šiaulių aps.) planas (1864). Merkinės miesto planai (1845). Anykščių miestelio (Ukmergės aps.) planai ir žemėvaldos aprašymas (1865). Šimonių dvaro (Ukmergės aps.) aprašymas (1867). Jarmališkių dvaro (Vilniaus aps.) planas (1856). Kernavės miestelio, Kunigiškių palivarko, Musninkų miestelio (Vilniaus aps.) planai (1856). Apie Marijampolės miesto plano koregavimą (1869–1870). Vilniaus miesto planai (1797–1847). Gineitiškių ir Rukainių dvarų (Vilniaus aps.) valdų geometriniai planai ir gyventojų sąrašai (XIX a. vid.). Rykantų valstybinio dvaro (Trakų aps.) valdų planai ir gyventojų pagal kaimus sąrašas (XIX a. vid.). Ožkinių valstybinio dvaro (Vilniaus aps.) planai (XIX a. vid.). Nemunaičio dvaro (Trakų aps.) planai ir gyventojų sąrašas (XIX a. vid.). Kauno miesto ir apylinkių planai (1714–1838). Josvainių valstybinio dvaro (Kauno aps.) planai ir aprašymas (XIX a.). Papilės dvaro ir miestelio (Šiaulių aps.) planas ir aprašymas (XIX a.). Daugėlišio valstybinio dvaro (Švenčionių aps.) su kaimais planas (XIX a.). Kruonio dvaro (Trakų aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a.). Punios dvaro, Birštono, Vokės planai (1848). Stakliškių dvaro (Trakų aps.) valdų (kaimų) planai (1861). Varėnos dvaro (Trakų aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a.). Valkininkų miestelio (Trakų aps.) planas (1841). Valkininkų dvaro (Trakų aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a. pab.). Trakų miesto pertvarkymo projekto fragmentai, statistinės žinios (1847–1850). Žiez marių miestelio ir dvaro (Trakų aps.) planai (XIX a.). Vilniaus gubernijos valstybinių dvarų žemėlapis (XIX a. pr.). Eišiškių dvaro (Švenčionių aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a. vid.). Linkmenų dvaro (Švenčionių aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a. vid.). Švenčionių dvaro valdų (kaimų) planai (XIX a.). Babtų dvaro (Kauno aps.) valdų (kaimų) planai (1846–1856). Babtų, Karmėlavos, Josvainių valstybinių dvarų (Kauno aps.) planai (1865). Krakų dvaro (Kauno aps.) valdų (kaimų) planai (XIX a. antra pusė). Kegrių dvaro (Šiaulių aps.) valdų (kaimų) planai (1843). Papilės miestelio ir dvaro (Šiaulių aps.) valdų planai (1864). Rumšiškių dvaro (Kauno aps.) dvaro valdų planai XIX a.). Sedos ir Laižuvos valstybinių dvarų (Telšių aps.) valdų planai (1866). Papilės dvaro ir miestelio planai (XIX a.). Vilniaus gubernijos medicinos įstaigų išdėstymo žemėlapis (XX a. pr.). Kupiškio miestelio planas (1866). Subačiaus miestelio (Ukmergės aps.) planas (1866).

Vilniaus miestas. Radvilų posesijos Vilniuje planas (XVII a. antra pusė). Radvilų valdų Vilniuje planas (XVIII a. vid.). Vilniaus bernardinų vienuolyno kronika (1668–1763). Vilniaus vyskupijos kapitulos, Radvilų Lukiškių, jėzuitų valdų planai, aprašymai (XVIII a.). Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčios skulptoriaus Petro Pertii testamentas (1726). Vilniaus miesto įtvirtinimų, pastatų, situacijos ir eksplikacijos, miesto planų, jų fragmentų planai, brėžiniai ir pjūviai. Arsenalas, Gedimino pilies kalnas, miesto planas (XVIII a. pab. – XIX a.). Vilniaus aukštutinės pilies bokšto nuotraukos (XIX a. pab. – XX a. pr.). Sluškų rūmų Vilniuje brėžiniai ir planai (XIX a. pirma pusė). Dėl vandentiekio

rezervuaro įrengimo Vilniaus aukštutinės pilies bokšte (1911–1913). Sapiėgų rūmų Vilniuje planai (b. m.). Dokumentai apie Vilniaus universiteto nepasitenkinimą dėl vykdomų Vilniaus generalgubernatoriaus rūmų pertvarkymų. Pastato planai (1824–1827). Vilniaus observatorijos dokumentai (1836–1877). Rusijos imperijos VRM institucijų susirašinėjimas su Vilniaus generalgubernatoriumi ir Vilniaus miesto valdyba dėl naujo Vilniaus miesto sutvarkymo plano projekto, vietoje 1837 m. patvirtinto (1875–1880). Vilniaus universiteto rektoriaus pranešimas Rusijos liaudies švietimo ministrui. Universiteto Aulos ir kitų patalpų pertvarkymo į biblioteką aprašymas, išlaidų sąmata ir kiti dokumentai (1811). Elektrinio tramvajaus Vilniuje projektas. Darbų sąmata. Linijų miesto gatvėmis planas (1913–1914). Vilniaus įtvirtinimų planas (1850). Vilniaus citadelės planas (1862). Dvarų aplink Vilnių planai (1846). Apie Šv. Mykolo bažnyčios vienuolyno pertvarkymą, Šv. Onos bažnyčios remontą ir varpinės prie jos pertvarkymą (1870). Buvusios Vilniaus medicinos chirurgijos akademijos pastato planai, fasadas ir pjūviai (1848). Vilniaus Žvėryno planas (1902). Vilniaus arklių traukiamo tramvajaus trečios linijos nuo Užupio tilto iki Lukiškių aikštės planas (1890). Felčerių mokyklos prie Šv. Jokūbo ligoninės pastato projektas (1833–1834). Apie Vilniaus Piatnicos cerkvės atstatymą (1841–1912). Byla apie Vilniaus Šventosios Dvasios stačiatikių vienuolyno pakėlimą į pirmą klasę (1833). Byla apie Vilniaus Šventosios Dvasios stačiatikių vienuolyno pertvarkymą (1842–1848). Vilniaus Šventosios Dvasios stačiatikių vienuolyno dokumentai (1758–1759). Vilniaus pašto planai (1840–1858). Apie Verkių dvaro pavertimą miesto gyvenvieta (1902–1904). Vilniaus įtvirtinimų planas (XIX a. pr.). Apie konfiskuotą Sapiėgų namą Vilniuje (1835–1836). Susirašinėjimas dėl vienuolyno patalpų prie Rapolo bažnyčios Vilniuje pertvarkymo į kareivines (1857–1864). Apie lėšas, skirtas Vilniaus civilinio gubernatoriaus rūmų remontui (1809–1913). Apie lėšų panaudojimą Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios pertvarkymui į cerkvę (1841–1846). Apie lėšas Vilniaus Žvėryno stačiatikių cerkvės statybos užbaigimui (1901–1902). Vilniaus arklių traukiamo geležinkelio tinklas (1890–1893). Susirašinėjimas dėl Vilniaus stačiatikių šv. Nikolajaus katedros (šv. Kazimiero bažnyčios) fasado pertvarkymo. Yra brėžiniai (1846–1852). Vilniaus švietimo apygardos globėjo susirašinėjimas įvairiais klausimais (XIX a. pradžia). Dėl Vilniaus augstinių vienuolyno patalpų paskyrimo Vilniaus vyriausiajai seminarijai (1807–1808). Apie Vilniaus Žaliojo tilto pastatymą (1826). Vilniaus misionierių vienuolyno patalpų pertvarkymo į dvasinę mokyklą planai (1849). Vilniaus šv. Jonų bažnyčios remonto lėšos, darbų aprašymas, brėžiniai (1826). Vilniaus generalgubernatoriaus rūmų statybų, remonto ir pertvarkymų dokumentai (1816–1830). Apie Vilniaus pašto rūmų pertvarkymą (1880–1884). Apie Vilniaus gubernijos valdybos pastato remontą (1876). Apie Vilniaus pašto rūmų pertvarkymą (1880–1884). Apie atliktus remonto darbus Vilniaus pašto pastate (1876). Apie gatvės tiesimą Vilniuje prie stačiatikių soboro (1879). Apie remonto darbus Vilniaus stotyje (XIX a. antra pusė). Apie psichiškai nesveikų moterų įkurdinimą prie Šv. Jokūbo

ligoninės Vilniuje (1883). Dėl M. N. Muravjovo muziejaus Vilniuje (1903–1917). Vilniaus Šnipiškių cerkvės mokyklos projektai (1890). Dėl bažnyčios statybos Panevėžyje (1875). Byla apie Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios pavertimą stačiatikių katedra (1833). Byla apie Vilniaus švč. Trejybės bažnyčios uždarymą (1837–1838). Vilniaus universitetas. Žinios apie pajamas iš buvusių jėzuitų dvarų ir kitų turtų (1824). Vilniaus universitetas. Susirašinėjimas dėl dvaro netoli Vilniaus pirkimo įkurti institutą, kuriame vyktų žemės ūkio studijų praktiniai užsiėmimai (1824–1829). Vilniaus miesto labdaros įstaigų (špitolių) pastatų planai ir brėžiniai (1835). Vilniaus teismo-švietimo komisijos dokumentai (XIX a. pr). Vilniaus miesto įtvirtinimų, pastatų, situacijos ir eksplikacijos, miesto planų ir jų fragmentų planai, brėžiniai ir pjūviai (XIX a. pirma pusė). Vilniaus miesto gatvių fasadų išklotinės (XIX a.). Buvusių Sapiegų rūmų Antakalnyje brėžiniai (XIX a.). Vilniaus miesto vandentiekio bokšto įrengimo Gedimino kalne projektas (1912). Vilniaus Trinitorių bažnyčios atstatymo dokumentai (1927–1934). Raduškevičiaus rūmų Vilniuje statybos ir tolesnio naudojimo dokumentai (1881–1937). Vilniaus bernardinų vienuolyno ir Šv. Mykolo bažnyčios (XIX–XX a.). Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčios dokumentai (XVII–XX a.). Vilniaus šv. Kotrynos bažnyčios tyrimo medžiaga (XX a.). Vilniaus dominikonų vienuolyno ir Šv. Dvasios bažnyčios meninės inventorizacijos dokumentai (1973). Įvairių Vilniaus bažnyčių ir vienuolynų tyrimo medžiaga (XX a.). Vilniaus cerkvių dokumentai (XIX–XX a.).

Kauno miestas. Kauno kareivinių brėžiniai (1836). Kauno pulko ligoninės brėžiniai (1837). Kauno kalėjimo brėžiniai: planai, fasadai (1838). Kauno mergaičių gimnazijos nuotraukų albumas (1899). Apie uždaryto Kauno dominikonų vienuolyno patalpų pertvarkymą gimnazijai (1856–1862). Kauno gubernatoriaus rūmų projektas (1848–1851). Vyskupų rūmų Kaune brėžiniai (1876). Kauno gimnazijos projektas (1860). Kauno tvirtovės dokumentai (1895–1912). Kauno arklių traukiamo geležinkelio projektas (1891). Kauno ligoninės išplėtimo projektas (1891). Kauno gimnazijos projektas (1860). Kauno miesto planas (1847). Kauno miesto planas (1854). Kauno miesto istorinis aprašymas (1844). Apie kaulų miltų gamyklos įrengimą Kaune (1888–1889). Apie pastato, skirto Kauno gubernijos valdybai, tipografijai ir braižyklai, statybą (1897). Apie elektros stoties įrengimą Kaune (1897). Apie Kauno gubernatoriaus rūmų remontą (1897). Apie vandentiekio įrengimą Kaune (1896–1897). Apie Kauno kalėjimo įrengimą (1880–1884). Apie arkliais traukiamo tramvajaus įrengimą Kaune (1888). Apie kavalerijos kareivinių netoli Kauno pastatymą (1884–1888). Medžiaga apie Kauno kunigų seminariją (1867–1885).

Pažaislio vienuolynas. Pažaislio kamaldulių vienuolyno ir jam priklaususių valdų dokumentai. Privilegijos, žemes ribų aprašymai, sprendimai, pakvitavimai ir kt. (1550–1763). Pažaislio vienuolyno dokumentai (1724–1788). Pažaislio vienuolyno dokumentai (XVII–XX a.). Pažaislio dokumentai iš Gruzijos (XVII–XVIII a.). Pažaislio vienuolyno dokumentai iš RVIA (1831–1845). Dokumentai dėl Pažaislio vienuolyno pertvarkymo

(1837). Pažaislio vienuolyno planai (1840). Pažaislio vienuolyno ir bažnyčios brėžiniai (1840). Pažaislio vienuolyno pastatų ir bažnyčios fasadai, profiliai, planai (1838–1840). Pažaislio vienuolyno kronika (metraštis). Įvykiai aprašomi nuo kamaldulių vienuolyno įkūrimo (1865). Buvusiam Pažaislio vienuolynui priklaususių žemės valdų planai, aprašymai (1864). Pažaislio vienuolyno (stačiatikių) aprašymas (1836). Pažaislio vienuolyno ir bažnyčios dokumentai: remonto ir pertvarkymo sąmata (1840).

Kitos vietovės. Ukmergės apygardos ligoninės fasadai, planas, pjūviai (1840). Joniškėlio ligoninės planas ir fasadas (1861). Kėdainių apskrities mokykla: fasadas, profilis, planas (1839). Panevėžio kalėjimo brėžiniai (1837). Skuodo katalikų bažnyčios projektas (1837). Jurbarko muitinės pastato brėžinys (1819). Švenčionių kalėjimo brėžiniai (1840). Medinės cerkvės Švenčionyse projektas (1840). Karo ligoninės Šiauliuose brėžiniai (1834). Šiaulių kalėjimo brėžiniai (1835, 1839). Mūrinių tiltų Šiauliuose projektai (1839–1841). Pažyma ir susirašinėjimas apie rusų valstiečių apgyvendinimą iš kunigaikščio Oginskio konfiskuotuose Strėvininkų ir Kruonio dvaruose (1839). Joniškėlio mokyklos pastatas (1861). Kauno apskrities mokyklos pastatas (XIX a. pr.). Klaipėdos pilies įtvirtinimų ir miesto planai, brėžiniai, profiliai (1757–1762). Byla apie padėtį Joniškėlio ligoninėje ir apie Ignoto Karpio fundaciją įkurti Joniškėlyje žemės ūkio mokyklą (1838–1860). Rokiškio cerkvės projektas (1888). Panevėžio kalėjimo planas (1890). Dūkšto cerkvės projektas (1903). Baisiogalos bažnyčios projektas (1879). Papilio bažnyčios projektas (1879). Subačiaus bažnyčios projektas (1880). Telšių cerkvės projektas. Miesto generalinio plano dalis (1860). Pakražančio bažnyčios projektas (1880). Šačių bažnyčios projektas (1880). Kruopių bažnyčios projektas (1879). Kretingos cerkvės projektas (1870). Tytuvėnų cerkvės projektas (1870). Trakų mūrinės cerkvės projektas (1861). Tauragės bažnyčios projektas (1872). Pagirių bažnyčios projektas (1875). Panevėžio bažnyčios projektas (1876). Zarasų (Novoaleksandrovsko) bažnyčios klebonijos brėžiniai (1878). Tauragės cerkvės projektas (1871). Vieکشnių cerkvės projektas (1872). Kurklių bažnyčios projektas (1876). Druskininkų dokumentai (1830–1914). Apie žemės ploto skyrimą Panevėžyje teismo pastato statybai (1811). Dokumentai apie gintaro paieškas Baltijos pajūryje (XIX a. pirma pusė). Tiltu per Šušvės upę projektas (1889). Apie kalėjimo Ukmergėje statybą (1873–1876). Apie kalėjimo statybą Raseiniuose (1873–1876). Apie Panevėžio mokytojų seminarijos pastato pamatų sutvirtinimą (1882). Apie žydų ligoninės pastatymą Ukmergėje (1888–1889). Vaškų (Konstantinavo) bažnyčios projektas (1880). Apie cerkvių statybą Trakuose, Šauliuose, Telšiuose, Jonavoje, Vilniuje, Ukmergėje, Ašmenoje (1836–1841). Raseinių miesto planas (1837). Apie Marcinkonių bažnyčios pastatymą (1879). Vieکشnių istoriniai dokumentai (XVIII–XIX a.). Vieکشnių mokyklos dokumentai, fotografijos (XX a.). Vieکشnių bažnyčios dokumentai (1779–1833).

Pranešimai į Maskvą apie 1655 m. paimtus LDK miestus, įvairios instrukcijos derybininkams ir pranešimai apie derybas 1656 m. ir vėliau, su Vilniaus okupacija susiję dokumentai (1655–1656).

Bažnytinės vizitacijos. Šioje grupėje saugomi mikrofilmai vizitacijos aktų iš Rusijos valstybinio istorijos archyvo Sankt Peterburge, Sankt Peterburgo Romos katalikų kolegijos fondas Nr. 822, apyrašas 12. Tai įvairių buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyskupijų parapijų ir vienuolynų vizitacijos aktai. Aprašydami archyvinę medžiagą paminėsime tik dekanatus, neįvardydami parapijų. Juos išvardysime rašydami apie vienuolynus.

Žemaičių vyskupija.

Parapijų vizitacijos. Alsėdžių dekanatas (1819, 1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Batakių dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Jonišio dekanatas (1819, 1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Kauno dekanatas (1888); Krakių dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Kuršo dekanatas (1850, 1888, 1889); Obelių dekanatas (1888); Panevėžio dekanatas (1888); Rietavo dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Skuodo dekanatas (1819, 1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1844, 1888); Šeduvos dekanatas (1819, 1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Šiluvos dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888); Ukmergės dekanatas (1859, 1888, 1889); Utenos dekanatas (1888); Varnių dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888, 1889); Veliuonos dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888, 1889); Vieکشnių dekanatas (1820, 1821, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842, 1888, 1889); Zarasų arba Novoaleksandrovsko (1888); Žiemgalos dekanatas (1888, 1889).

Pranešimai apie Žemaičių vyskupijos parapijas (1797).

Žemaičių vyskupijos parapijų pranešimai (1797).

Vienuolynų pranešimai (1797): Padubysio bazilijonų vienuolynas; Pašaltuonio benediktinų vienuolynas; Dotnuvos bernardinų vienuolynas; Kretingos bernardinų vienuolynas; Tytuvėnų bernardinų vienuolynas; Žemaičių Kalvarijos dominikonų vienuolynas; Kėdainių karmelitų vienuolynas; Klovainių karmelitų vienuolynas; Linkuvos karmelitų vienuolynas; Raseinių karmelitų vienuolynas; Raseinių pijorų vienuolynas; Žaiginio pranciškonų vienuolynas; Kęstaičių rokitų vienuolynas; Varnių rokitų vienuolynas.

Moterų vienuolynų pranešimai (1797): Kražių benediktinų vienuolynas; Krakių kotrynaičių vienuolynas.

Vyrų vienuolynų vizitacijos: Pašaltuonio benediktinų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Dotnuvos bernardinų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1831); Kretingos bernardinų vienuolynas (1817, 1818, 1819, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1888); Telšių bernardinų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Tytuvėnų bernardinų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Raseinių dominikonų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1827,

1830, 1831); Žemaičių Kalvarijos dominikonų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Kėdainių karmelitų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Klovainių karmelitų vienuolynas (1818); Kolainių karmelitų vienuolynas (1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Linkuvos karmelitų vienuolynas (1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Raseinių karmelitų vienuolynas (1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Raseinių pijorų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Žaiginio pranciškonų vienuolynas (1817, 1818, 1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Varnių rokitų vienuolynas (1827, 1828, 1830, 1831, 1839). Žemaičių vyskupijos vienuolynų vizitacija (1820, 1821, 1826, 1830, 1831, 1839, 1841, 1842).

Moterų vienuolynų vizitacijos: Kauno benediktinių (1888); Kražių benediktinių vienuolynas (1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831); Krakių kotryniečių vienuolynas (1821, 1826, 1827, 1828, 1830, 1831, 1888).

Vilniaus vyskupija.

Parapijų vizitacijos. Ašmenos dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844, 1851); Breslaujos dekanatas (1798, 1818, 1820); Bresto dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844, 1851); Gardino dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Giedraičių dekanatas (1844, 1850); Jiezno dekanatas (1851); Kauno dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Kėdainių dekanatas (1844); Kobryno dekanatas (1818, 1820, 1844); Kupiškio dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Kuršo dekanatas (1818, 1820, 1844); Lydos dekanatas (1798, 1818, 1820, 1830, 1844, 1850, 1851); Merkinės dekanatas (1844, 1851); Naugarduko dekanatas (1798, 1818, 1820, 1830, 1844); Obelių dekanatas (1818, 1820, 1844); Pabaisko dekanatas (1818, 1830, 1844); Panevėžio dekanatas (1844); Pružanų dekanatas (1798, 1818, 1820, 1830, 1844); Rodūnės dekanatas (1798, 1830, 1844, 1850, 1851); Slanimo dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Stvolovičių dekanatas (1830, 1844); Svyrių dekanatas (1798, 1844, 1851); Švenčionių dekanatas (1844); Trakų dekanatas (1818, 1820, 1844, 1850, 1851); Ukmergės dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Upytės dekanatas (1818, 1820); Utenos dekanatas (1844); Užnerio dekanatas (1818, 1820); Valkavisko dekanatas (1798, 1818, 1820, 1844); Vilniaus miesto bažnyčių (1844, 1851); Vilniaus dekanatas (1798, 1818, 1830, 1844, 1849); Vyšniavo dekanatas (1818, 1820, 1844, 1851); Zarasų arba Novoaleksandrovsko dekanatas (1844); Žiemgalos dekanatas (1818, 1820, 1844).

Pranešimai apie Vilniaus vyskupijos parapijas (1798): Ašmenos dekanatas; Breslaujos dekanatas; Bresto dekanatas; Gardino dekanatas; Kauno dekanatas; Kobryno dekanatas; Kupiškio dekanatas; Lydos dekanatas; Naugarduko dekanatas; Pabaisko dekanatas; Pružanų dekanatas; Rodūnės dekanatas; Slanimo dekanatas; Svyrių dekanatas; Trakų dekanatas; Ukmergės dekanatas; Valkavisko dekanatas; Vilniaus dekanatas.

Pranešimai apie vienuolynų pajamas ir žemės valdas (1796): augustinų: Bresto, Vilniaus; bernardinų: Bienicos, Gardino, Ivijos, Kauno, Trakų, Troškūnų, Vilniaus, Voložino; bonifratrų: Janpolio, Vilniaus; dominikonų: Astravo, Ašmenos, Aukštadvario,

Derečino, Gardino, Kauno, Koniukovo, Merkinės, Naugarduko, Palėvenės, Paparčių, Polonsko, Skapiškio, Šumsko, Trakų, Vilniaus Lukiškių, Slanimo, Vilniaus Verkių, Volovo, Vosyliškių; karmelitų: Antalieptės, Ažusvierio, Gardino, Gudagojo, Kauno, Kolainių, Kolesnikų, Krupčisų, Lydos, Linkuvos, Pašaminės, Pumpėnų, Slabodkos, Tabariškių, Raseinių, Vilniaus Aušros Vartų; kartūzų: Berezos, Žaludko; Laterano kanauninkų: Slanimo, Vilniaus; pijorų: Lydos, Ščiučino, Vilniaus Šnipiškių šv. Rapolo bažnyčios; pranciškonų: Alšėnų, Drohičino, Kaltanėnų, Kauno, Lapienicos, Naugarduko, Norviliškių, Senosios Ašmenos, Svisločiaus, Valkininkų, Vilniaus; rokitai: Kauno, Vilniaus; trinitorių: Vilniaus Antakalnio; Vilniaus Trinapolio.

Pranešimai apie vienuolynų padėtį (1798): reguliariųjų atgailos kanauninkų: Glinčiškių, Jūžintų, Kurklių, Kvetkų, Medininkų, Mykoliškių, Panemunio, Papilio, Salako, Skiemonių, Smalvų, Suvainišio, Tverečiaus, Videniškių, Vilniaus; benediktinų: Senųjų Trakų; cistersų: Vištyčio (*Wistyce*); bernardinų: Benekainių, Bresto, Gardino, Ivijos, Kauno, Slanimo, Trakų, Troškūnų, Vilniaus, Voločino; dominikonų: Astravo, Ašmenos, Aukštadvario, Bresto, Buchovičių, Derečino, Gardino, Jelnos, Kauno, Koniukovo, Merkinės, Naugarduko, Paparčių, Polonsko, Skapiškio, Slanimo, Šumsko, Trakų, Vilniaus šv. Dvasios, Vilniaus Lukiškių, Volvcų, Vosyliškės; Pažaislio kamaldulių vienuolynas; karmelitų: Antalieptės, Ažusvierio, Gardino, Gudagojo, Kauno, Kolesnikų, Krupčisų, Lydos, Pašaminės, Pumpėnų, Slabodkos, Tabariškių, Vilniaus Aušros Vartų, Vilniaus Visų Šventų, Žaludko; kartūzų: Berezos; Laterano kanauninkų: Kremeneco, Slanimo, Vilniaus; Rasnos marijonų; pijorų: Lydos, Ščiučino; pranciškonų: Alšėnų, Drohičino, Gelvonų, Kaltanėnų, Kauno, Lapienicos, Naugarduko, Norviliškių, Šeibakpolio, Senosios Ašmenos, Svisločiaus, Vilniaus; trinitorių: Vilniaus Antakalnio, Vilniaus Trinapolio.

Karmelitų vienuolynai (1802 m. vizitacija): Kolesnikų (Lydos aps.), Žaludko (Lydos aps.), Ažusvierio (Zasvir) (Užnerio aps.), Slabados (Vilniaus aps.), Tabariškių (Vilniaus aps.), Krupčicų (Kobryno aps.), Vilniaus, Vilniaus Visų Šventųjų, Pumpėnų (Upytės aps.).

Pranešimai apie vienuolynų padėtį (1802): Glinčiškių reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Kvetkų reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Medininkų reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Papilio reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Salako reguliariųjų kanauninkų vienuolynas; Skiemonių reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Smalėnų reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Suvainišio reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Tverečiaus reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Videniškių reguliariųjų atgailos kanauninkų vienuolynas; Vilniaus augustinų vienuolynas Savičiaus gatvėje; Vilniaus Antakalnio Laterano kanauninkų vienuolynas; Vilniaus Aušros Vartų basųjų karmelitų vienuolynas; Vilniaus vyskupijos pranciškonų vienuolynai; Vilniaus Antakalnio trinitorių vienuolynas; Vilniaus Trinapolio trinitorių vienuolynas; Lietuvos Brastos trinitorių vienuolynas; Senųjų Trakų benediktinų vienuolynas; Vilniaus vyskupijos moterų benediktinių vienuolynas.

Pranešimai apie vienuolynų padėtį (1803): Vilniaus vyskupijos misionierių vienuolynai; Vištyčio (Wistyce) cistersų vienuolynas; Vilniaus ir kiti bonifratrų vienuolynai ir ligoninės; lentelė su žiniomis apie Vilniaus vyskupijos bernardinų vienuolynus; Vilniaus vyskupijos pranciškonų vienuolynai.

Vienuolijų provincijolų ir vyresniųjų pranešimai apie vienuolynų padėtį (1804).

Duomenys apie Vilniaus vyskupijos kapitulą, bažnyčių koliaorius, vienuolius, kunigų seminarijas, vienuolijų studijas, noviciatus, mokyklas ir mokinių skaičių, špitoles, diecezinis dvasininkus (1803).

Vyrų vienuolynų vizitacijos: Jūžintų reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Kurklių reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Kvetkų reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Medininkų reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Mykoliškių reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Panemunio reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Papilio reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Salako reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Skiemonių reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Smalvų reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Suvainišio reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Tverėčiaus reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Videniškių reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818); Vilniaus Užupio reguliarijų atgailos kanauninkų vienuolynas (1818, 1820, 1844); Bresto augustinų (1818, 1820); Kauno augustinų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus augustinų vienuolyno Savičiaus gatvėje (1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Antalieptės basųjų karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Gardino basųjų karmelitų vienuolynas (1818, 1844); Gudagojo basųjų karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Kauno basųjų karmelitų (1818, 1820, 1830, 1844); Pašaminės basųjų karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Vilniaus Aušros Vartų basųjų karmelitų vienuolynas (1816, 1818, 1820, 1830); Vilniaus Žvejų priemiesčio basųjų karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Gardino karmelitų vienuolynas (1820, 1830); Kalenkiškės karmelitų vienuolynas (1820); Gardino benediktinų vienuolynas (1844); Senujų Trakų benediktinų vienuolynas (1818, 1820, 1830); Benekainių bernardinų vienuolynas (1816, 1820); Bienicos bernardinų vienuolynas (1818, 1830, 1844, 1851); Bresto bernardinų vienuolynas (1818, 1820); Gardino bernardinų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Ivijos bernardinų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1851); Kauno bernardinų vienuolynas (1816, 1818, 1820, 1830, 1844); Slanimo bernardinų vienuolynas (1816, 1818, 1820, 1830, 1844); Trakų bernardinų vienuolynas (1816, 1820, 1818, 1844); Troškūnų bernardinų vienuolynas (1816, 1818, 1820, 1830, 1844); Vijos bernardinų vienuolynas (1844); Vilniaus bernardinų vienuolynas (1816, 1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Voločino bernardinų vienuolynas (1818, 1830, 1844, 1851); Gardino bonifratrų vienuolynas (1818, 1820); Naugarduko bonifratrų vienuolynas (1818, 1820); Vilniaus bonifratrų vienuoly-

nas (1818); Vysokio bonifratų vienuolynas (1818); Vištyčio (Wistyce) cistersų vienuolynas (1818, 1820); Astravo dominikonų vienuolynas (1818, 1830, 1844, 1849); Ašmenos dominikonų vienuolynas (1818, 1830, 1844); Aukštadvario dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Bielyčios dominikonų vienuolynas (1818); Bresto dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Buchovicų dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Derečino dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Gardino dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Jelnos dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Kaniūkų dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Kauno dominikonų vienuolynas (1818, 1830, 1844); Merkinės dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Naugarduko dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Ostraveco dominikonų vienuolynas (1844); Palėvenės dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1834, 1844); Paparčių dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Polonų dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Skapiškio dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Slanimo dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Šumsko dominikonų vienuolynas (1818, 1830, 1844, 1849); Trakų dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Verkių dominikonų vienuolynas (1818, 1830, 1844); Vilniaus šv. Dvasios dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830); Vilniaus Lukiškių dominikonų vienuolynas (1818, 1820, 1830); Volovo dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Vosyliškės dominikonų vienuolynas (1818, 1820); Pažaislio kamaldulių vienuolynas (1818, 1820); Berezos kartūzų vienuolynas (1818, 1820); Kremeneco Laterano kanauninkų vienuolynas (1818, 1820); Slanimo Laterano kanauninkų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčia ir Laterano kanauninkų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Rarnos (Rašna) marijonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Bebrinės misionierių vienuolynas (1818); Glinčiškių misionierių vienuolynas (1818); Ilūkstės misionierių vienuolynas (1818, 1830); Lyskovo misionierių vienuolynas (1818); Smalėnų misionierių vienuolynas (1818, 1820); Subačo misionierių rezidencija (1818); Vilniaus misionierių vienuolynas (1818, 1830); Vilniaus misionierių vienuolių namai prie Šv. Kazimiero bažnyčios (1818); Voložino misionierių vienuolynas (1820); pijorų vienuolynai: Panevėžio, Ukmergės, Vilniaus, Lydos, Ščiuočino (1816); Lydos pijorų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Panevėžio pijorų vienuolynas (1816, 1818, 1820); Ščiuočino pijorų vienuolynas (1818); Ukmergės pijorų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus pijorų vienuolynas (1817, 1818, 1822, 1830); pranciškonų vienuolynai: Vilniaus, Senosios Ašmenos, Valkininkų, Šeibokų, Lopierničkių, Gardino, Drohičino, Gelvonų, Alšėnų, Norviliškių, Kauno, Naugarduko (1816); Alšėnų (1818, 1820); Ašmenos pranciškonų vienuolynas (1830, 1844); Drohičino pranciškonų vienuolynas (1818, 1820); Gardino pranciškonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Gelvonų (1818); Kaltanėnų (1818, 1820); Kauno pranciškonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Lopenicos (1818); Naugarduko pranciškonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Norviliškių pranciškonų vienuolynas (1818, 1820); Senosios Ašmenos pranciškonų vienuolynas (1818, 1820,

1844); Svisločės pranciškonų vienuolynas (1818, 1820); Šeibakpolės pranciškonų vienuolynas (1818); Valkininkų (1818, 1820); Vilniaus pranciškonų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Kauno rokitų vienuolynas (1818, 1820); Ažusvierio senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1851); Kolesninkų senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818); Krupčisų senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Lydos senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Pumpėnų senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818); Slabados senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Šemetų senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818); Tabariškių senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818); Vilniaus Visų Šventų senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844, 1851); Žaludko senosios observancijos karmelitų vienuolynas (1818, 1820); Bresto trinitorių vienuolynas (1818, 1820); Jonavos trinitorių vienuolynas (1818); Kauno trinitorių vienuolynas (1820); Vilniaus Antakalnio trinitorių vienuolynas (1818, 1820, 1823, 1830, 1844, 1851); Vilniaus Trinapolio trinitorių vienuolynas (1818, 1820, 1823).

Pranešimai apie moterų vienuolynus (1795, 1798): benediktinių: Kauno, Slanimo, Vilniaus; bernardinių: Bresto, Kauno, Gardino, Slanimo, Vilniaus šv. Mykolo, Vilniaus Užupio; brigitečių: Bresto, Gardino; dominikonių: Gardino; gailestingųjų seserų: Vilniuje Savičiaus; karmeličių: Vilniaus; marijavičių: Vilniaus; vizitiečių: Vilniaus; Vilniaus Vaikelio Jėzaus našlaičių prieglauda.

Moterų vienuolynų vizitacijos: Vilniaus basųjų karmeličių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851); Kauno benediktinių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Slanimo benediktinių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus šv. Kotrynos benediktinių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851); Bresto bernardinių vienuolynas (1818, 1820); Gardino bernardinių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Kauno bernardinių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Slanimo bernardinių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus šv. Mykolo bernardinių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851); Vilniaus Užupio bernardinių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851); Bresto brigitečių vienuolynas (1818, 1820); Gardino brigitečių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Naugarduko dominikonių vienuolynas (1818, 1830, 1844); Kauno gailestingųjų seserų vienuolynas (1844); Ščiučino gailestingųjų seserų vienuolynas (1818, 1820, 1844); Vilniaus gailestingųjų seserų vienuolynas ir koplyčia prie ligoninės Savičiaus gatvėje (1818, 1844, 1851); Vilniaus Jėzaus kūdikėlio našlaičių prieglauda (1818); Slanimo marijavičių vienuolynas (1818, 1820, 1830, 1844); Vilniaus marijavičių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851); Vilniaus vizitiečių vienuolynas (1818, 1820, 1822, 1830, 1844, 1851).

Armėnų katalikų bažnyčių vizitacijos aktai (1819, 1820, 1844, 1874); Tiraspolio vyskupijos bažnyčių vizitacijos aktai (1883, 1888, 1889); Chersono vyskupijos vizitacijos

aktai (1850, 1851); Kijevo vyskupijos (1790, 1791); pranešimai apie Livonijos vyskupijos parapijas (1797).

Jėzuitų fundacijų dokumentai iš Rusijos senųjų aktų archyvo (XVI–XVIII a.)¹³ Alaburdiškių dv., Arynų ežeras, Bebrusų ežeras, Biržinėnų dv., Biskupaičių k., Buivydiškių paliv., Butkūnų k., Dainavos dv., Dargių dv., Daumėnų dv., Deltuvos dv., Dirėnų dv., Draučių k., Dūkštų dv., Dusenionių dv., Galono ežeras, Geisiškės Kernavės dv., Gelažių dv., Gelvonų dv., Gilvičių dv., Jonišio dv., Kamenyj Logo dv., Kauno jėzuitų dokumentai (1570–1772), Kernavės arba Europos dv., Kražių jėzuitų kolegijos valdų nuosavybės dokumentai (1538–1767); Medininkų dv., Merkinės paliv., Mirogalio ežeras, Musninkų dv., Nemenčinės dv., Nirokų valda, Padrūkšės dv., Paspėrių dv., Pašiaušės jėzuitų kolegijos bylų su įvairiais asmenimis *status causa* (dokumentų sąrašai), Radiškių ir Jukiškių valdos, Rastinėnų paliv., Riešės paliv., Rusėnų k., Semių dv., Sidaronių k., Stebuliškių valda, Stirnavo ežeras, Sudervės paliv., Tatariskės dv., Verbuškės paliv., Verkšnionių k., Viduklės dv., Vyžuonų dv., Zamokų k., Žeimelio dv., Žeimių dv.

Varia. Apie V. Šukevičiaus archeologinius kasinėjimus (1890–1912). Imperatoriškosios Rusijos archeologijos draugijos ir komisijos dokumentai (1864–1913). Papini laišakai Jurgiui Baltrušaičiui (1905–1912). A. V. Žirkevičiaus kolekcijos ir kiti dokumentai (XIX a. antra pusė – XX a. pradžia). E. Volterio tyrinėjimų Trakų pilyje medžiaga (1888–1902). E. Volterio archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje (XIX a. pab. – XX a. pr.).

Pavelo Kukolniko asmens dokumentai (1839–1866). Architekto Vasilijaus Stasovo tarnybos formuliaras (1848). Dailininko Vasilijaus Griaznovo dokumentai (1885–1909). Architekto Aleksejaus Polozovo tarnybos formuliaras (1885). Nikolajaus Čiagino asmens byla (1843–1856). Architekto Nikolajaus Čiagino dokumentai (1846–1893). Imperatoriškosios dailės akademijos dokumentai (1850–1886). Architekto Vasilijaus Stasovo tarnybos formuliaras (1848). Iš Dimitrijaus Strukovo archyvo (1864–1898). Medžiaga apie skulptorių Morkų Antokolskį (1862–1914). Aleksandro Riazanovo tarnybos asmens byla (1873). Medžiaga apie dailininką Ivaną Trutnevą (1855–1908). Vilniaus piešimo mokyklos dokumentai. I. Trutnevo korespondencija (1871–1915). Vilniaus piešimo mokyklos įvairūs dokumentai (1863–1911). Jurgio Baltrušaičio laišakai Paului Ettlingeriui (1907–1911). Pauliaus Galaunės laišakai Paului Ettlingeriui (1923–1937). Mykolo Brenšteino laišakai Paului Ettlingeriui (1907–1936). Žilevičių bajorystės dokumentai (1821–1890). Vilniaus vyriausiosios seminarijos teologijos magistro disertacijos (1823–1832). Byla apie Daukantų giminės bajorišką kilmę (1832–1833). Vilniaus Romos katalikų dvasinės akademijos teologijos magistro disertacijos (1841–1842). Sankt Peterburgo Romos katalikų dvasinės akademijos teologijos magistro disertacijos (1860–1910). Apie senovės paminklų saugojimą Vilniaus mieste ir Vilniaus gubernijoje (1902). Apie leidimą Lietuvių

¹³ Mikrofilmai iš Rusijos senųjų aktų archyvo yra skenuoti.

mokslo draugijai Vilniuje steigti biblioteką ir muziejų (1912–1913). Juozo Vareikio dokumentai (1918–1919). Jurgio Baltrušaičio laišakai įvairiems adresatams (1902–1914). Stolypinų šeimos laišakai, adresuoti Vilniaus gimnazijos piešimo mokytojui V. Griaznovui (1880–1902). Kopijos iš meno, architektūros, istorijos ir kitų leidinių italų, prancūzų, vokiečių, anglų, lenkų, rusų, lietuvių kalbomis. Rusijos įvairių archyvų ir rankraštytųjų archyvinės nuorodos. RVIA saugomų šaltinių apie civilinių pastatų statybą ir architektūrą bei senovės paminklų saugojimą apžvalga (b. m.). H. Kairiūkštytės-Jaciniinės korespondencija įvairiems adresatams (1940). Leonido Žilevičiaus kultūros, mokslo ir meno palikimo paieškų individualios įmonės dokumentai (1991–1994), archyvų Sankt Peterburge ir Maskvoje tyrinėtojų ataskaitos.

Priedas

Paminklų konservavimo instituto vyr. mok. bendr. Žilevičiaus Leonido komandiruo-
tės į Tarybų Gruziją ataskaita. Lietuvos istorijos instituto bibliotekos rankraštynas, f. 50–
K875. Mašinėraštis.

[1] Archyvinės medžiagos rinkti apie Pažaislio architektūros ansamblį išvykau į Tbilisį 1979 m. balandžio 21 d., grįžau į Vilnių gegužės 30 d. Ūkiniai-administraciniai klausimai draugų gruzinų pagalba buvo labai gerai išspręsti. Apgyvendino gerame viešbutyje, kur turėjau itin tinkamas darbu sąlygas. Kultūros ministerijos vyr. paminklų apsaugos valdybos skyr. vedėjas Dovydas Tumiašvilis sudarė palankias sąlygas išvežti dieno-
mis aplankyti architektūros paminklus Tbilisyje, David Guredžio ir kitur. Pagal galimybes susipažinau ir su restauravimo darbais.

Pačios didžiausios problemos ir sunkumai prasidėjo pirmomis darbo dienomis Gruzijos CVIA. Minėto archyvo vedėja keletą dienų užsispyrusi įrodinėjo, kad aš be reikalo atvažiauvau į Tbilisį ir kad archyvinių dokumentų, liečiančių Lietuvos kultūros paminklus archyvų fonduose nėra ir negalėjo būti. Todėl tris dienas negavau leidimo į CVIA. Į jo patalpas patekdavau neoficialiu būdu, t. y. pro Gruzijos Centrinio valstybinio meno ir literatūros archyvą, kuris įsikūręs kartu su CVIA. Tik Meno ir literatūros archyvo direktoriaus dailėtyrininko Vachtango Urgenidzės, kuriam padovanojau XVIII a. pradž. knygą [pavadinimas neaiškus], dėka aš gavau leidimą į CVIA patalpas, o kartu jis supažindino mane su CVIA fondų aprašais. Mat pagrindiniai visi fondai yra aprašyti gruzinų kalba. Labiausiai mane domino, ar yra Gruzijos CVIA išlikęs buvusio Kauno vyskupo, Pažaislio vienuolyno viršininko Kiriono II fondas. Kirionas 1917 m. gyveno Tbilisyje, 1918 m. mirė ten ir buvo palaidotas. Pagaliau kartu su V. Urgenidze pasisekė surasti

Kiriono II-jo fondą F 1458, aprašytą gruzinų kalba. Tarp minėtų bylų anotacijų aptikau įvairius // [2] laiškus, t. y. korespondenciją, liečiančią Lietuvą bei jos kultūros paminklus. Kartu aptikau neanototas bylas Nr. 99, 100, 101, 102, 103, 104, kur buvo lakoniškas įrašas „Įvairūs nežinomi dokumentai lietuvių, lenkų, lotynų kalbomis“. Pateikus minėto fondo signatūras skaityklos vedėjai, ji kategoriškai atsisakė išduoti bylas, o tuo pačiu buvau iškvietas CVIA direktoriaus pasiaiškinti, iš kur minėtos signatūros, nes fondas aprašytas gruzinų kalba, o aš jos nemoku. Be to direktorius pareiškė man, kad Tbilisio CVIA nėra jokios medžiagos liečiančios Lietuvos TSR architektūros paminklus ir todėl neleis man dirbti archyve. Teko man pradėti viską iš pradžių. Paaiškinau apie vyskupo Kiriono ryšius su Lietuva, Kazimiero Petrusevičiaus publikacijas apie Kiriono nuveiktą kultūros darbą Lietuvoje, Pažaislio vienuolyno archyvo sutvarkymą, mano senus draugiškus ryšius su Tarybų Gruzijos kultūros darbuotojais, jų paramą ir t. t. Matomai, mano pokalbis įtikino CVIA direktorių. Jis pasirašė archyvo lankymo leidimą ir apie dvidešimt minučių net išraudęs „įtikinėjo“ telefonu gruziniškai skaityklos vedėją, kad man sudarytų tinkamas darbo sąlygas dirbti archyve.

Pagaliau buvo atneštos iš Kiriono fondo mano užsakytos 6 bylos nesutvarkytų dokumentų. Pasirodė, kad ten buvo 1384 dokumentai, pagrindinai originalai (1791 lap.) su buv. Pažaislio kamaldulių vienuolyno archyvo signatūromis. Tai daugumoje originalai funduotų Pažaislio vienuolynui žemių, testamentų, karališkų privilegijų, popiežių indulgencijų, inventorių, teismo procesų dokumentai. Jų tarpe XVI–XVIII a. Alytaus, Balbieriškio, Dusmenų, Jackovskos, Linkuvos, Merkinės, Pažaislio, Vaitkiškių, Vardų, Vieškūnų ir kitų valdų inventoriai, jų pirkimo-pardavimo, padovanojimo aktai, priklausiusių Bogatevičiams Radviloms, Osmolskiams, Ostrovskiams, Giedraičiams, Žiegėdroms, Švabams, Raiskiams ir kt. to meto didikams. Dokumentai rašyti senąja // [3] baltarusių kalba, kurią fondo tvarkytojas nežinia kuomi remdamasis pavadino lietuvių kalba, o taip pat lenkų ir lotynų kalbomis. Paminėtina, kad dauguma dokumentų yra išrašai iš vyr. tribunolo, Trakų, Kauno, Gardino pilies teismų aktų. Paminėtinas dokumentas, rašytas 1550 spalio 30 d., kuris nusako Pažaislio dvaro ribas, einančias palei Nemuno upę, tarp Žiegzdrių, Rumšiškių ekonomijos, Vieškūnų kaimo ir t. t.

Be suminėtu dokumentų ypač svarbūs yra 1675 ir 1692 metų bei kitos piniginės fundacijos, skirtos Pažaislio bažnyčios sienų perstatymui bei restauravimui, kas leidžia teigti, kad pirmasis architekto Frediano bažnyčios projektas statybos bėgyje buvo pakeistas nauju architekto K. Putini projektu.

Minėtus surastus dokumentus apytikriai pagal geografinę ir dalykinę rodyklę suskirsčiau į 18 bylų. Labai gaila, kad skaityklos vedėja 3 savaičių laikotarpyje taip ir neatnešė F. 1458. ap. 1 byl 61, kuri vadinosi „Svinskij (dabartinis Bobruiskas) kolokol plenu u Pažaiskich kamaldulov“. Ji teisinosi, kad minėtoje saugykloje nėra šviesos, perdega lemputė ir t. t. Pagal minėtą rubriką vyskupo Kiriono buvo atspausdintas straipsnis, kurį aš

buvau skaitęs. Tačiau aršioje byloje buvo tik straipsnio medžiaga ar ir kiti dokumentai, šito nežinau. Iš pagarbos direktoriui aš nenorėjau eiti skūstis. Nes kitu atveju prasidėjus konfliktui tarp skaityklos vedėjos ir manęs galėjo kilti ir nesusipratimų, kaip pav. „teikti dokumentus“, kurie buvo nesurišti. Be to ir taip aš buvau dėkingas, kad man direktorius išimties keliu leido nusifotografuoti kai kuriuos dokumentus, padarė dokumentų labai geras reprografijos kopijas.

Be minėtų dokumentų dalinai teko peržiūrėti ir kitus fondus: F 1727 ap. 1 125 byl. Tbilisio evangelikų-liuteronų bažnyčios tarybos fondas (1826–1931 m.) //

[4] F 1728 ap. 1 14 byl. Vokiečių kolonijos ober pastoriaus fondas (1823–1910 m.)

F 1508 ap. 1 4 byl. Tbilisio vokiečių susirinkimų fondas (1853–1899 m.)

F 589 ap. 1 bylų 158 Vokiečių kolonijos Gruzijoje prižiūrėtojo fondas (1838–1846 m.)

F 226 ap. 1 bylų 158 Vokiečių kolonijos Užkaukazėje prižiūrėtojo fondas (1850–1871 m.)

F 224, 225, 227 viso 6780 bylų Vokiečių kolonijos v-ba XIX a.

F 222 ap. 1 bylų 142 Komisijos dėl persikėlusių asmenų įdarbinimo Užkaukazėje fondas XIX a.

F 75 ap. 1 bylų 17 Apsigyvenusių vokiečių Gruzijoje kontora XIX a.

F 669 ap. 1 bylų 9 Persikėlusių asmenų apgyvendinimo Užkaukazėje komisija (1818–1833 m.)

Minėtuose fonduose dokumentai rašyti rusų ir vokiečių kalbomis. Juose atsispindi atvykusių išeivių kolonistų iš Pabaltijo (Lietuvos, Latvijos, Estijos), Prūsijos, Vokietijos ir kitų valstybių, vokiečių tautybės piliečių, apsigyvenusių Užkaukazėje, dokumentai. Dokumentų turinį sudaro: įvairūs mirusiųjų testamentai, dovanojimo aktai, išvykusių į Užkaukazę giminių, gyvenančių įvairiuose Europos miestuose, valdų inventoriai, aukos statomoms katalikų ir liuteronų-reformatų bažnyčioms, statybos eigos aprašymai ir kt. Nemaža ir istorinių šaltinių apie to meto Rusijos imperiją ir kitas Europos valstybes.

Minėtas fondas buvo studijuotas lenkų ir vokiečių istorikų. Didžioji jo dalis neseniai perduota saugoti Maskvos centriniam valstybiniam senųjų aktų archyvu.

Verti dėmesio ir religinio turinio fondai: //

[5] F 1645 ap. 2 byl. 22 Tbilisio Romos kat. Šv. Petro ir Povilo bažnyčia (1867–1930 m.)

F 1645 ap. 1 byl. 155 Tbilisio Uspenijos RK bažnyčia (1819–1919 m.)

Minėto fondo byloje Nr. 6 yra dokumentas apie prelado Žilinskio paskyrimą Vilniaus [vyskupijos] valdytoju. Toje pat byloje minimas Užkaukazės krašto kuratorius Tbilisio bažnyčios kunigas lietuvis Juozas Beržanskas (1847 m.) Panašių dokumentų ir ryšių su Lietuva yra daugiau. Matomai, katalikų bažnyčios ėmė plisti Gruzijoje atsiradus vokiečių išeiviams, o taip pat 1831–1863 m. sukilimo dalyviams tremtiniams, kurių nemaža buvo ištremta į Užkaukazę. (Archyve saugomas atskiras lietuvių ir lenkų tremtinių į Užkaukazę fondas, jį studijavo lenkų specialistų grupė.)

Be suminėtų fondų yra dar:

F 1617 ap. 1 byl 52 Romos katalikų bažnyčios Užkaukazėje fondas (1840–1912 m.)
Pravoslavų religiniai fondai:

F 1612 ap. 1 byl. 134 Gruzijos eparchijos blagočių fondas (1837–1917).

F 493 ap. 1, 2 byl. 1605 Pravoslavijos grąžinimo Kaukaze fondas (1860–1917 m.)

F 488 ap. 1 byl. 1783 Gruzijos kanceliarija (1810–182?).

ap. 2 byl. 1107 “ “ (1827–1833).

ap. 3 byl. 533 “ “ (1833–1834).

ap. 4 byl. 419 “ “ (1834–1836).

Labai įdomi istorinė, menotyrinė medžiaga, liečianti Gruziją ir kitas vietas yra sukoncentruota asmeniniame Mikalojaus Michailovičiaus fonde (F 1752 ap. 1 38 bylos). Tai laikotarpyje (1842–1903) įvairi korespondencija su mokslo, kultūros, meno veikėjais, meno vertybių inventoriai, aprašymai ir t. t. //

[6] Užbaigęs svarbesnius ieškojimus Gruzijos CVIA pradėjau, padedamas pažįstamų, ieškoti kelių, kaip patekti į Gruzijos Švenčiausiojo sinodo archyvą. Didelę paramą šiuo klausimu man suteikė menotyros mokslų daktaras, Gruzijos meno istorijos instituto profesorius direktorius Vachtangas Beridzė. Talkininkaujant to paties instituto moksliniam sekretoriui Georgijui Marsagašvili, aš buvau priimtas Gruzijos Švenčiausiojo sinodo katalikoso patriarcho Ilijos II sekretoriaus. Mat tuo metu Ilija II buvo išvykęs į užsienį. Pokalbio metu išaiškėjo, kad apie 50% Gruzijos pravoslavų religinio kulto archyvų yra laikoma išmėtyta įvairiose sinodo patalpose, o ne CVIA. Sekretorius paminėjo, kad neseniai buvo grąžinti sinodui uždaryti keli kulto pastatai, kuriuos restauravus bus sutvarkytas ir perkeltas išmėtytas archyvas. Ar minėtame archyve bus rastas Kiriono II fondas, į šį klausimą kol kas niekas negali atsakyti. Tačiau esant teigiamui rezultatui, žadėjo apie tai mane informuoti.

Po šio nepasisekusio žygio profesorius V. Beridzė pasiūlė man kreiptis į Tarybų Gruzijos Mokslų akademijos rankraščių institutą. Instituto direktorė Gruzijos Mokslų akademijos narė korespondentė profesorė Elena Mitriveli mane nuoširdžiai priėmė ir išimties keliu, kaip ne Mokslų akademijos darbuotojui, leido naudotis archyvo rankraščiais. Man buvo sudarytos nepaprastai geros darbo sąlygos. Atrodė, kad po Gruzijos CVIA patekau į kitą pasaulį, labai mandagių ir kultūringų žmonių aplinką. Kadangi rankraštyno visi aprašai buvo aprašyti gruzinų kalba, direktorės nurodymu man buvo paskirta vertėja vyr. fondų saugotoja istorijos mokslų daktarė Nina Adamija. Ji tiksliai vertė iš gruzinų kalbos į rusų kiekvieną aprašą.

Po neilgai trukusių ieškojimų varioj Nr. 20 suradau „Acta capitularis ordenis Camaldulensis“. Tai rankraštis, turintis 358 p. // [7] Kapitulų protokolai prasideda 1717, baigiasi 1756 metais. Juose atsispindi įvairiausi įvykiai Lenkijos–Lietuvos valstybės kamaldulių vienuolynuose: Bielianuose, Rytvėnuose, Vygriuose, Pažaislyje. Beveik 2/3

knygos užima Pažaislio kamaldulių vienuolyno kapitulos protokolai. Apart vidaus reikalų: vienuolių priėmimo, išventinimo, palaidojimo, religinių švenčių ir kitų įvykių, minimi ir Pažaislio vienuolyno statybos ir kiti mums itin svarbūs darbai bei įvykiai. Šią knygą žiūrėjo ir Lenkijos mokslininkai.

Varioj 16 yra Vilniaus universiteto 1734 metų leidinys: „Prolusio Academica In Anniversaria Studiorum Instauratione Dicta in Alma Academia et Universitate Vilnen[si] Soc[ietatis] Jesu Per P[atrem] Casimirum Wierzbicki“.

Varioj 26 saugojama kamaldulių vienuolių maldaknygė rašyta ranka. 1701 IX 21 Ascetica varia collecta. Remiantis minėtais radiniais galima prielaida, kad jie greičiausia į Gruzijos Rankraščių institutą pateko kartu su vyskupo Kiriono fondu, nes analogiškas vyskupo Kiriono 1200 bylų fondas saugojamas MA RI rankraštyne. Minėtą fondą sudaro Kiriono korespondencija bei moksliniai straipsniai istorijos archeologijos klausimu. Dalis laiškų liečia Kiriono paskyrimą Kauno vyskupu ir Pažaislio vienuolyno viršininku (byl. 189, 969, 971, 972, 81, 335, 313, 307, 305, 301, 300, 298, 295 ir t. t.) Daugumoje čia minimi Kiriono įspūdžiai apie Lietuvą, Pažaislio vienuolyną, lietuvius, jų kultūrą ir t. t. Jų tarpe keli laišakai gauti iš daktaro J. Basanavičiaus ir kitų to meto kultūros veikėjų. Minėta medžiaga yra svarbi rašant apybraižą apie Pažaislio architektūros ansamblį. Savaitė laiko dirbant GMA Rankraščių institute prabėgo bematant, palikdama neišdildomą įspūdį, tai buvo aukštos kultūros kolektyvas.

Vysk. Kiriono keliais iš Tbilisio išvykau į Suchumį. Mat Kirionas apie metus buvo išstremtas į Suchumį, todėl tikėjauisi kokių nors // [8] nuotrupų surasti Suchumyje. Deja, kaip minėjo archyvo darbuotojai, beveik 90 % archyvo dokumentų iki XIX a. dingio laike pilietinio karo. Ir šiuo metu archyvą pagrindinai sudaro XIX–XX a. dokumentai.

Vienas iš stambiausių fondų yra Suchumi eparchijos kanceliarijos fondas Nr. 1 (1872–1908 m.) viso 4629 bylos. Labai daug medžiagos minėtame fonde atspindi apie estų ir latvių emigrantus. Apie organizavimą estų vidurinių mokyklų (F 45 bylų 10 1881–1920), rinktas aukas Rygos šv. Trejybės bažnyčios statybai ir t. t.

Byl. 3701 yra Gruzijos sinodo įsakymas apie paskyrimą vyskupo Serafino Orlovo eparchijos valdytoju, o vyskupą Kirioną pervesti iš Orlovo į Suchumį. Daugiau jokių dokumentų apie vyskupą Kirioną nepasisekė surasti.

Be minėtų fondų peržiūrėjau F 4479 – Sinodo nutarimai, dalis II 2182 bylos (1908–1913), dalis III 1613 bylų (1903–1920).

Imerijos eparchijos kanceliarija F 1 ap. 2, 3 (1868–1916 m.)

F 2 Suchumi eparchijos brolijos taryba (1892–1916) 80 byl. Tačiau peržiūrėjus minėtus fondus, medžiagos apie Lietuvos kultūrą neaptikta.

Iš Suchumi (apie 60 km) išvykau į Zugdidi rajoną. Man patarė aplankyti miesto muziejų peržiūrėti jame saugomus GMAR instituto archyvinius dokumentus, XIX a. pab. Gruzijos kunigaikščio Dovidio Daiani dukra Salomona buvo ištekėjusi už Napoleono

maršalo, Neapolio karaliaus Miurato anūko princo Ašilo Napoleono Miurato. Situoktiniiai atvyko į Gruziją ir apsigyveno Daiani dvare Zugdidyje. Kartu iš Prancūzijos buvo atvežta nemaža meno kūrinų originalų, porceliano, sidabro dirbinių, ginklų ir kt., priklaususių Miurato šeimai. Į Gruziją pateko ir dalis Napoleono fondo. Tai laišakai, liečią Lenkiją-Lietuvą 1812 m. kompanijos metu bei kiti dokumentai, unikalūs klasikinės operos klavyrai ir kitos // [9] mokslo bei meno vertybės. Deja, archyvas iki šios dienos nesutvarkytas, išblaškytas, dalis dokumentų yra dingę. Šiuo metu direktorė, kuri paskirta praėjusiais metais, pradėjo tvarkyti archyvą. Be to jis rašytas prancūzų kalba, kurios aš nemoku, tačiau jis gali duoti ir mūsų istorikams vertingos medžiagos.

Vilnius, 1979.VI.3

L. Žilevičius (parašas)

Algimantas K a t i l i u s – humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos istorijos instituto bibliotekos vyriausiasis specialistas.

Adresas: Lietuvos istorijos institutas, Kražių g. 5, Vilnius LT-0118.

El. paštas: algimantas.katilius@istorija.lt